

Framtidens mediehverdag og betydning for kommunene

Eli Skogerbø, professor og prosjektleder for *IKT og lokaldemokratiet*.

Foredrag på *Beat for beat IV. Erfaringskonferanse. "Kommunen som samfunnsaktør"*, Laholmen hotell, Strömstad 1.6.2007

Populær forestilling: alt endres fort!

Mange endringsprosesser på en gang:

- Medialisering av politikk og samfunn
  - Økende migrasjon og kulturell endring
  - Innføring av nye teknologier, som IKT
  - Internasjonalisering av økonomi og politikk
  - Miljø og klima endres
- **Globalisering og regionalisering**
- **Utfordringer for demokrati og styringsformer, også lokalt**

Framtidens mediehverdag?

- Hva vet vi om den?
  - Det meste skjer seinere enn vi tror
    - Nye informasjons- og/eller kommunikasjonstjenester oppstår og forsvinner, men de store samfunnsendringene tar lengre tid
- Stabile trekk i mediebildet
  - Nye medier kommer så å si alltid som supplement til “gamle” medier. Ytterst få medier dør (unntak teleks, telegram).
  - Lokalavisene er blant de viktigste kildene for har til kunnskap om lokale saker. Nesten alle bruker dem, og det vil de fortsette å gjøre lenge.

Gjennomsnittlige lesertall per dag for norske nettaviser 1996 - 2006 (prosent lesere).

Nettavis	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
VG	0,5	1,2	2,7	5,3	8,3	10,3	12,3	15,6	19,1	24,5	28,4
Dagbladet	0,5	0,8	2,0	3,9	6,2	7,1	8,2	10,3	12,8	17,2	20,6
Aftenposten	0,3	0,6	1,3	2,2	3,0	3,5	4,3	5,4	6,5	7,6	9,3
Dagens Næringsliv	-	-	-	0,6	1,1	1,2	1,4	2,1	2,2	2,7	3,8
Bergens Tidende	0,0	0,1	0,1	0,3	0,6	0,9	1,3	1,6	2,0	2,6	3,3
Adresseavisen	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,5	0,9	1,2	1,6	2,1	2,8
Bergensavisen	0,1	0,1	0,2	0,3	0,7	0,8	1,0	1,1	1,3	1,8	2,2
Stavanger Aftenblad	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	0,7	0,8	1,0	1,2	1,5	1,8
Fædrelandsvennen	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	0,5	0,6	0,9	1,0
Drammens Tidende	-	-	-	-	-	-	-	-	0,7	0,8	0,9
Nettavisen	-	0,4	1,8	3,4	5,4	-	-	-	-	-	-

Kilde: TNS Gallup Forruker og Medienorge

Framtida er nå ...

- Elektroniske nettverk og IKT er kommet for å bli.
  - Internett ble åpnet for allmenn bruk i 1993, for ca 14 år siden. Det var forskningsnettverk fra 1967 – 1993.
  - Mange nettverk, også breibånd ble lansert tidligere, men det var dette som overlevde.
  - Forsøk i kommuner på 1980-tallet: Jevnaker, Gjøvik m.fl.
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) og nye medier
  - Digitale medier, spesielt krysninger av “gamle” medier som aviser, film, tv og nye nettverk, for eksempel nettaviser, blir mer og mer populære etter en ganske treg start.
  - IKT er del av alle samfunnssektorer, og vi være det i overskuelig framtid.

Den lokale offentligheten er...

.. både digital og analog:

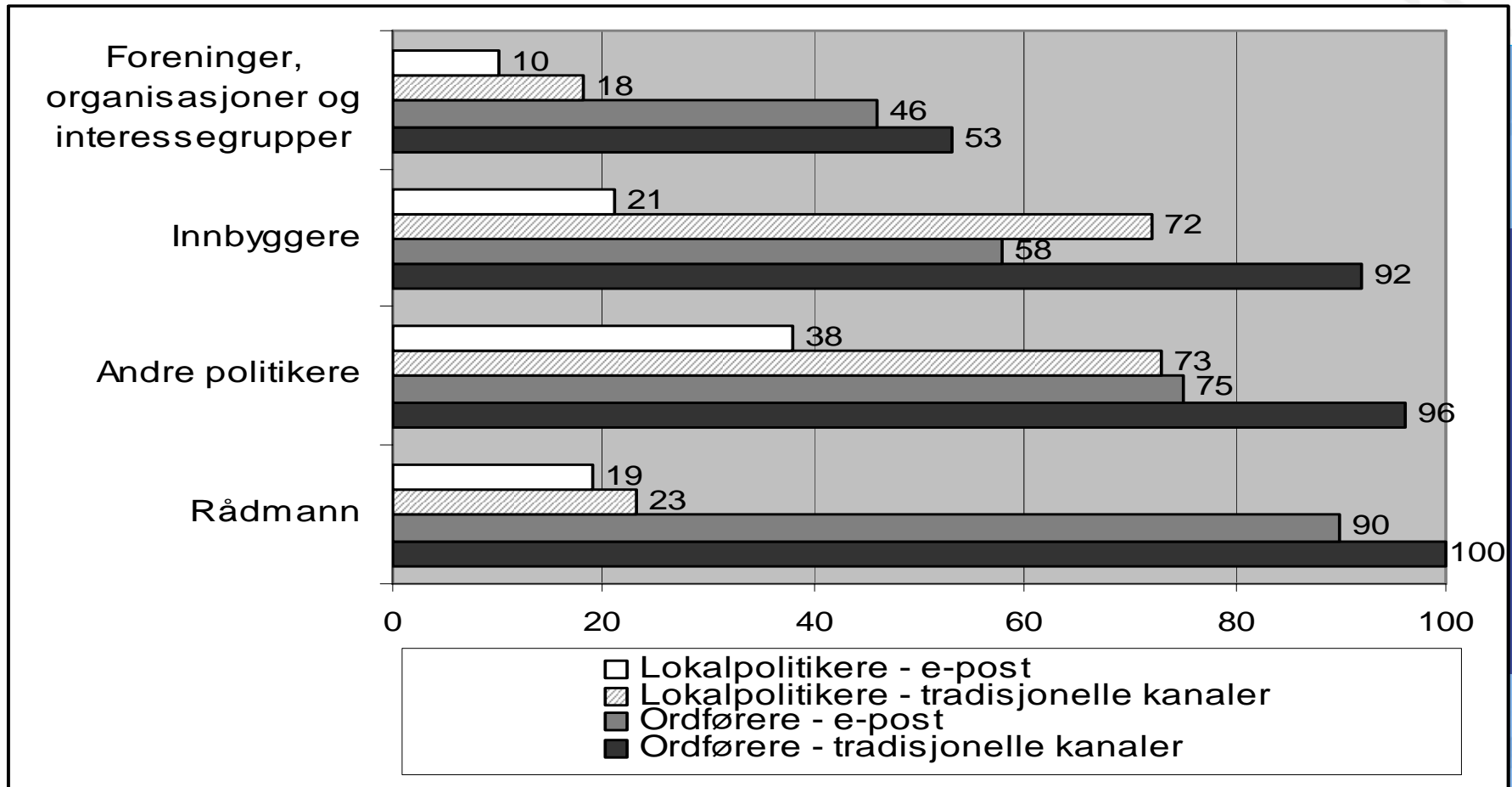
- Lokalavisene, lokalradio og lokal-TV (NRKs distriktssendinger), kommunestyremøter, folkemøter, frivillige organisasjoner.
- kommunale internettfora, nettfora i lokalavisenes nettutgaver, lokalpartienes nettsider, andre lokale nettsider, blogger m.m.

IKT bidrar med nye kommunikasjonsformer

- Kommuner, som nesten alle andre, tar i bruk IKT som hjelpemidler for å formidle informasjon.
  - Så godt som alle kommuner har hjemmesider.
  - De fleste kommuner skiller mellom sider/portaler for politikk og sider for tjenester.
- Epost, sms, og sannsynligvis blogger er sentrale hjelpemidler for lokalpolitikere.
- Ingen tegn til at det blir mindre kontakt mellom folkevalgte og velgere, men ordførerne er muligens enda mer sentrale enn før?

Kontaktmønster (daglig/ukentlig)

Kontakt med innbyggerne...

... andelen som har tatt kontakt med politikere stabil fra 1975–2003 (20–24%)

... 71% av kommunestyrerepr. har ansikt-til-ansikt og telefonkontakt, 23% via e-post

... 90% av ordføreren har ansikt-til-ansikt og telefonkontakt, 59% via e-post

... og e-post oppfattes å ha redusert innbyggernes terskel for å ta kontakt med politikerne

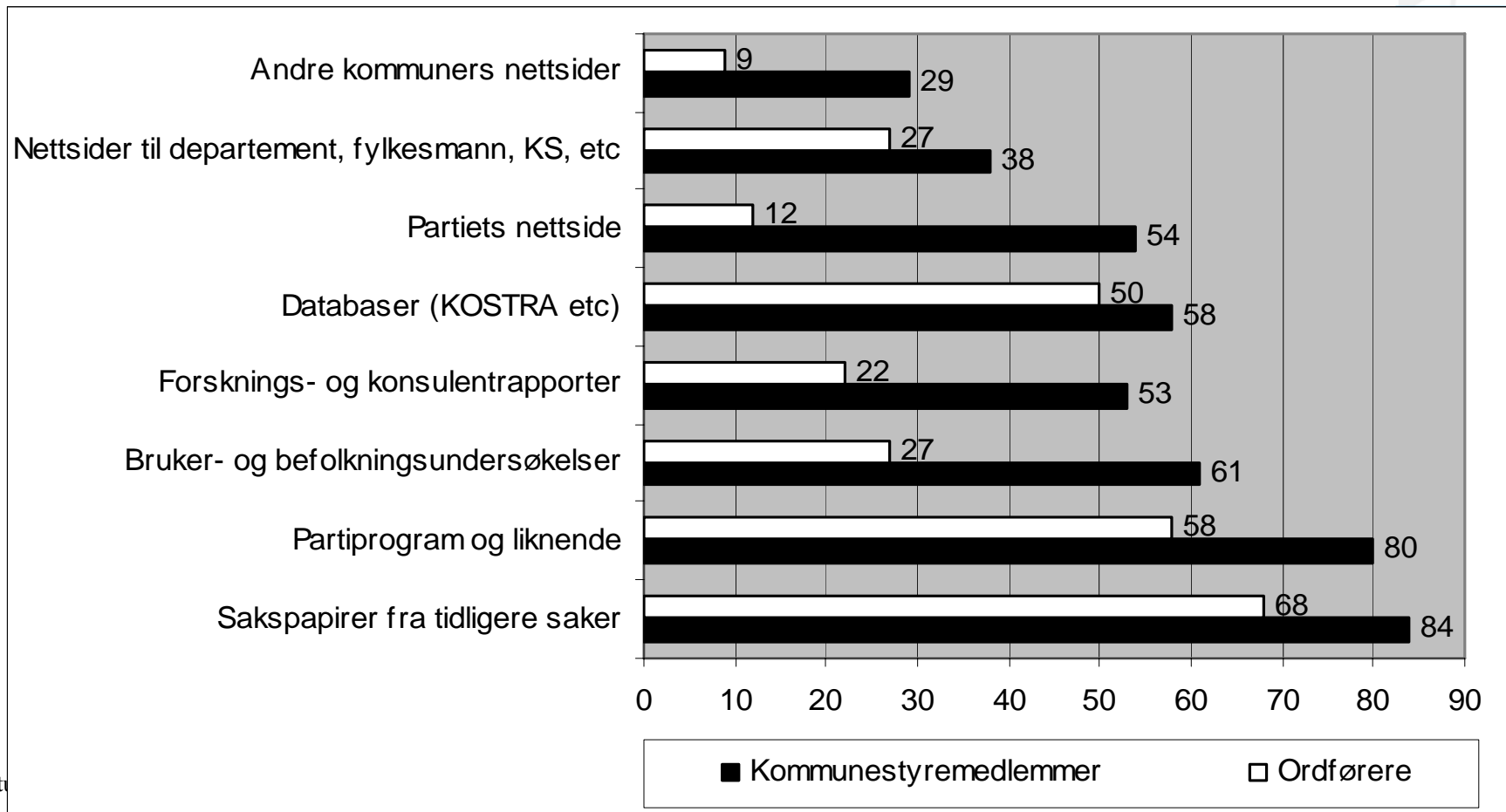

IKT i administrasjonen

- Databaser som KOSTRA o.l. inngår i og forbedrer informasjon og beslutningsgrunnlag.
- Av kommunene har, for eksempel:
  - ca. 94 % elektroniske journalsystem
  - ca. 93 % virksomhetsspesifikke fagsystem
  - ca. 80 % dokumentasjonssystem for omsorg
  - ca. 40 % elektronisk innsending av data
  - ca. 50 % jevnlig brukerundersøkelser
  - ca. 93 % e-postforbindelse til administrasjonen
- Nasjonalt har vi, for eksempel:
  - KOSTRA, bedrekommune.no
  - Skoleporten/Elevinspektøren

Lokalpolitikere bruker IKT til å søke etter alternativ informasjon

Bruk av IKT-basert informasjon

Brakerundersøkelser

Jevnlig gjennomført i... ca. 50% av kommunene

Info. ut til befolkning og/eller politikere i... 80–85% av kommunene (skole og pleie/omsorg)

Politikere som opplever svært/nokså stor nytte 61% av kommunestyrerepr. 32% av ordførerne

Databaser

Politikere som opplever svært/nokså stor nytte av KOSTRA ol. 58% av kommunestyrerepr. 50% av ordførerne

Framtidas kommuner møter....

Utjevning av noen forskjeller

- Få indikasjoner på at ny teknologi i seg selv øker deltakelsen eller bedrer kvaliteten på beslutninger.
- Mange indikasjoner på at *informasjon og kommunikasjon* utjevner forskjeller.

Utjevning, fortsetter.....

- Digitale skiller som følger alder, kjønn og utdanning viskes gradvis ut?
  - IKT er/blir *husholdningsteknologi, arbeidsredskap OG infrastruktur*
    - Det vil være forskjeller i bruk, men de vil ikke nødvendigvis følge alle vanlige sosiale og demografiske skiller.
- ... Men, de best plasserte (den politiske eliten), de organiserte interessene og de allerede på politisk aktive henter ut mest av gevinsten med IKT (jfr at alder har liten betydning).

IKT forsterker informasjonsflyt og valgfrihet

- De folkevalgte opplever at de har god informasjonstilgang, og selv kan velge kilder for informasjon.
- Kommunens politiske ledelse og politikerne er mer tilgjengelige (epost og mobil + tradisjonelle kanaler)
  - *Tidligere måtte innbyggerne vente flere uker hvis de ønsket å ta opp saker med politikere, - til de hadde møter i det relevante fora. Nå sender de bilder på mobil, eller MMS, hvis de ser søppel på torget. Eller de sender tekstmelding (ordfører).*

Utvidelse av det offentlige rom

- Digitale kommunikasjonskanaler kompletterer de gamle:
  - Nettdebatter, nettmøter, hjemmesider med dialog/debattfunksjon, offentlige varianter av sider som Facebook, Youtube + alle de kommunikasjonsstjenestene vi ennå ikke har sett.
- ... men, nettdebattene er kvasioffentlig rom, både for deltakerne og for leserne,
  - de leses av aktører som opptrer i offentlige rom og som av og til tar med seg meninger videre.
- *Nettdebattene representerer en utvidelse av ytringsfriheten og meningsmangfoldet.*
De gir mulighet for økt deltakelse, men er ikke alltid eksempler på rasjonell politisk samtale.

Effektivisering og tilrettelegging

- ... når administrative IKT-systemer tas i bruk, er det ofte som del av eller forutsetning for organisasjonsendring – *effektivisering*
- ... hjemmesider og elektroniske tjenester inngår i kommunale prosesser med bedre tilrettelegging for folkevalgte, innsparing – *forenkling*
- .... IKT *bidrar til og forsterker nettverk og samarbeid* på tvers av kommuner, sektorer og regioner

Nettverksdemokratiet ekspanderer?

- Moderne demokratier er medierte demokratier, enten det utøves på nasjonalt er lokalt plan, dvs at mye virksomhet vil utspilles i medier og kommunikasjonskanaler.
- **Men er de også nettverksdemokratier?**
  - **Og hvilke normer og krav stiller det til kommunene?**
- IKT er til fordel for nettverksdemokratiet og til ulempe for det tradisjonelle konstitusjonelle demokratiet?

UNIVERSITETET I OSLO
DET HUMANISTISKE FAKULTET

www.iktoglokaldemokratiet.com